

XXIV NAUČNI SKUP

EMPIRIJSKA ISTRAŽIVANJA U PSIHOLOGIJI

23 – 25. MART 2018.

FILOZOFSKI FAKULTET, UNIVERZITET U BEOGRADU

INSTITUT ZA PSIHOLOGIJU
LABORATORIJA ZA EKSPERIMENTALNU PSIHOLOGIJU
FILOZOFSKI FAKULTET, UNIVERZITET U BEOGRADU

njegovih dimenzija. Iako pol i starost predstavljaju najznačajnije faktore individualnih razlika u izraženosti psiholoških konstrukata, ovim istraživanjem utvrđeno je da oni nisu povezani sa ispitivanim aspektima mentalnog zdravlja, kao ni sa skalom u celini, te je u naredna istraživanja poželjno uključiti i druge varijable i istražiti njihov uticaj na mentalno zdravlje.

Ključne reči: mentalno zdravlje, pol, starost

This research explores are the gender and age related to the mental health? Researches have shown that gender and age are associated with mental health (Khan, et al, 2010; Heubeck & Neill, 2000).

The survey was conducted in the period from June to August 2014. We analyzed the responses of 358 subjects from the territory of Vojvodina, age 18 to 65. In this study, based on the model of mental health (Vare et al., 1983), we used a modified version of MHI-38 (Veit & Ware, 1983), adjusted to our culture (UMZ-32, Sitarević) for measuring the mental health. In the new version, the instrument measures mental health through psychological well-being and psychological distress.

The results have shown that there were not gender differences to the given variables. Age is not statistically significant predictor of the mental health, and its dimensions.

Keywords: mental health, gender, age

KAKO RASTU 'VELIKE RIBE'? ISTRAŽIVANJE EFEKATA HOMOGENOG GRUPISANJA MATEMATIČKI DAROVITIH UČENIKA

Kristina Mojović

Laboratorija za razvojnu psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Ksenija Krstić

Laboratorija za razvojnu psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

U ovom radu fokus je na vidovima obrazovne podrške matematički darovitim učenicima, pre svega na grupisanju prema sposobnostima (homogenom grupisanju). Polazeći od pretpostavke o efektu „velike ribe u malom ribnjaku” (engl. Big-Fish-Little-Pond effect, BFLPE; Marsh & Hau, 2003) koji govori o nižem akademskom self-konceptu darovitih učenika u akademski zahtevnijim sredinama, cilj ovog istraživanja bio je ispitivanje efekata homogenog grupisanja na matematički self koncept i matematičku anksioznost učenika. Efekti homogenog grupisanja ispitivani su poređenjem grupa učenika u specijalizovanim odeljenjima za matematiku u odnosu na standardna odeljenja i

na tri uzrasta – u osmom razredu osnovne, drugom i četvrtom razredu srednje škole. U istraživanju je učestvovalo 135 učenika, 75 (55.4 %) učenika koji pohađaju standardni program i 60 (44.6 %) učenika koji se školuju prema specijalno-matematičkom programu. Koristeći MANOVA-u analizirane su pretpostavke o razlikama između ovih grupa u pogledu matematičkog self koncepta i matematičke anksioznosti, operacionalizovanih preko PISA instrumenata.

Kada je u pitanju osmi razred, dobijena je statistički značajna razlika u skorovima na linearnom kompozitu matematičkog self-koncepta i matematičke anksioznosti između učenika u standardnom i specijalno-matematičkom odeljenju ($F(2,44)=8.044$, $p=.001$; Wilks $\Lambda=.732$, parc. $\eta^2=.268$). Dobijeno je da učenici specijalno-matematičkog odeljenja imaju u proseku pozitivniji matematički self-koncept, ($F(1)=5.998$, $p=.018$; parc. $\eta^2=.118$), dok učenici koji se školuju prema standardnom programu imaju u proseku viši skor na matematičkoj anksioznosti ($F(1)=15.763$, $p=.000$; parc. $\eta^2=.259$). I u slučaju učenika drugog razreda dobijen je statistički značajan efekat školskog programa na linearni kompozit zavisnih varijabli ($F(2,40)=5.814$, $p=.006$; Wilks $\Lambda=.775$, parc. $\eta^2=.225$). Učenici iz standardnog odeljenja imaju u proseku više skorove matematičke anksioznosti ($F(1)=11.761$, $p=.001$; parc. $\eta^2=.223$), dok u slučaju matematičkog self-koncepta nisu pronađene značajne razlike. Na uzrastu četvrtog razreda srednje škole nije pronađena značajna razlika između grupa na klasifikacionom faktoru u odnosu na linearni kompozit zavisnih varijabli.

Dobijeni rezultati govore o različitim efektima školskog programa (specijalni/standardni) na različitim uzrastima, ali upućuju na neslaganje sa pretpostavkama modela BFLPE o nižem self konceptu učenika u homogenim odeljenjima.

Ključne reči: matematički daroviti učenici, homogeno grupisanje, matematički self-koncept, matematička anksioznost

WHAT HAPPENS WHEN 'BIG FISH' GROWS UP? RESEARCH ON THE EFFECTS OF HOMOGENEOUS GROUPING OF MATHEMATICALLY GIFTED STUDENTS

The aim of this research was to examine the effects of ability grouping of mathematically gifted students (homogeneous grouping) by comparing their mathematics self-concept and mathematics anxiety with students in standard classes. For this purpose instruments from PISA 2012 were applied on three age groups – students from eighth grade of primary and from second and fourth grade of secondary school. The sample consisted of 135 students – 75 (55.4%) from standard and 60 (44.6%) from mathematics classes.

The results of multivariate analysis of variance (MANOVA) show different effects of homogeneous grouping in different age levels, but they do not support

model of Big-Fish-Little-Pond Effect (BFLE; Marsh & Hau, 2003), which predicts that students in homogeneous and high-ability classes have lower academic self-concept.

MOTIVACIONA KLIMA KREIRANA OD STRANE SAIGRAČA KAO PREDIKTOR ODUSTAJANJA OD SPORTA

Jovana Trbojević

Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Mateja Pantelić

Gimnazija Novi Kneževac

Jelica Petrović

Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Tokom adolescencije, vršnjaci imaju značajnu ulogu u formiranju identiteta individue, kao i u procesu donošenja odluka. U sportu, saigrači kao značajni vršnjaci u velikoj meri oblikuju stavove i vrednosni sistem adolescenta. Svojim ponašanjem saigrači mogu kreirati motivacionu klimu usmerenu na postignuće ili na učenje. Budući da u periodu adolescencije saigrači predstavljaju značajne figure, kao i da imaju značajan uticaj na stavove adolescenta, ovo istraživanje se bavi ispitivanjem prediktivne uloge motivacione klime koju kreiraju saigrači na nameru da se odustane od sporta u adolescenciji. Uzorak se sastojao od 383 mladih sportista (dečaka=191; devojčica=192), prosečnog uzrasta od 14 godina, sa teritorije Vojvodine, koji aktivno treniraju košarku, odbojku i rukomet. Tokom marta 2017. godine, popunjavali su Upitnik o opaženoj motivationoj klimi kreiranoj od strane saigrača (Peer Motivational Climate in Youth Sport – PMCYSQ, Ntoumanis & Vazou, 2005) koji se sastoji od dve subskale: motivaciona klima usmerena na postignuće (ego-involving) i motivaciona klima usmerena na učenje (task-involving). Namera da se odustane od sporta je procenjena na jednoajtemskoj petostepenoj skali. Rezultati regresione analize pokazuju da je ovakav prediktorski set, gde su motivaciona klima usmerena na postignuće i učenje prediktori, a namera da se odustane od sporta kriterijum varijabla, statistički značajan ($F(2)=9.57$, $p=.00$) i da objašnjava 5% varijanse. Motivaciona klima usmerena na postignuće izdvojila se kao značajan prediktor ($\beta=.150$, $p<.01$). Motivaciona klima usmerena na postignuće podrazumeva ponašanja saigrača koja su usmerena na rivalstvo sa saigračima, kritiku, ismejavanje, vrednovanje samo igrača koji su „zvezde“, gde cilj opravdava sredstvo, a cilj je biti najbolji i pobediti. Ne postoji socio-emocionalna podrška među saigračima, kao ni osećaj povezanosti. Ovakva ponašanja dovode do osećanja izolovanosti i neprihvaćenosti, kao i nekompetentnosti što rezultira namerom adolescenta da napusti sport. Prepoznavanjem faktora koji doprinose